เรียนรู้ญี่ปุ่นจากการ์ตูน (ญี่ปุ่น)

ตอนที่ 2 ประเภทของการ์ตูนญี่ปุ่น

อำพัน เหล่าลุนทร
นักวิจัยอิสระ

กลับมาพบกับผู้อ่านกันอีกครั้งใน เรียนรู้ญี่ปุ่นจากการ์ตูน (ญี่ปุ่น) ผู้เขียนขอเปลี่ยนสรรพนามแทนตนเองจากผู้เขียนเป็นผม ในตอนที่ 2 นี้ ผมจะเล่าภาพรวมของวงการการ์ตูนญี่ปุ่น เพื่อสร้างพื้นฐานความเข้าใจจากการแบ่งประเภทของการ์ตูนญี่ปุ่น ซึ่งปัจจุบันมีความหลากหลาย แต่จะอธิบายเฉพาะหลักๆ จากนั้น ผมจะขอแนะนำนิตยสารการ์ตูนรายสัปดาห์ชื่อ Weekly Shonen Jump (เรียกสั้นๆ ว่า Shonen Jump หรือ Jump) ซึ่งมีชื่อเสียงมากในกลุ่มการ์ตูนเด็กผู้ชาย (ภาษาญี่ปุ่นใช้คำว่า Shonen Manga 少年漫画)

ประสบการณ์อ่านการ์ตูนญี่ปุ่นของผม

สมัยเด็กผมอ่านการ์ตูนญี่ปุ่น (ฉบับแปลเป็นภาษาไทย) อยู่หลายเรื่อง เช่น โดราเอมอน เกมกลคนอัจฉริยะ ยอดนักสืบจิ๋วโคนัน เป็นต้น หลังจากนั้นก็ติดตามชมอานิเมะ (ผมขอเขียนว่า Anime เป็น อานิเมะ ตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาญี่ปุ่น (ฉบับราชบัณฑิตยสภา) ตามที่ได้นิยามไว้ในตอนที่ 1) ทางช่องเก้าการ์ตูนอาทิ ดิจิมอนแอดเวนเจอร์ เซเลอร์มูน ดราก้อนบอล คนเก่งฟ้าประทาน เป็นต้น

สำหรับคนในยุคผม เกมกลคนอัจฉริยะ (Yu-Gi-Oh! 遊☆戯☆王) เรามักจะพูดถึงการ์ดเกมยูกิมากกว่า เพราะตัวเอกของเราชื่อ ยูกิ (Muto Yuki武藤 遊戯) สมัยแรกที่การ์ดเกมออกมา ผลิตโดยบริษัทบันได (ปัจจุบันชื่อ BANDAI NAMCO) แต่หลังจากนั้นบริษัทที่ได้รับลิขสิทธิ์ต่อมา คือ บริษัท Konami ซึ่งได้ผลิตการ์ดเกมยูกิมาจนถึงปัจจุบัน และเพราะความนิยม จึงมีการสร้างเกมออนไลน์ของการ์ดเกมนี้ชื่อ Duel Links และเปิดตัวเมื่อพฤศจิกายน พ.ศ.2559 ผู้อ่านสามารถดาวน์โหลดมาเล่นได้ครับ แต่อย่าเสียเงินเพื่อซื้อการ์ดกันมากนะครับ (การเติมเงินลงไปในเกมแบบนี้ ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Kakin 課金) แล้วผมจะหาเวลามาเล่าเกี่ยวกับการ์ดเกมนี้ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพของวงการธุรกิจการ์ดเกมในประเทศญี่ปุ่นต่อไป

สำหรับการอ่านการ์ตูนส่วนใหญ่ ผมจะซื้อฉบับรวมเล่ม หรือในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Tankoubon 単行本 ซึ่งมาจากการรวมเล่มของการ์ตูนที่ตีพิมพ์เป็นตอนๆ รายสัปดาห์ (การตีพิมพ์รายสัปดาห์ ภาษาญี่ปุ่นใช้คำว่า Shukan 週刊) ในวัยเด็กของผม Tankoubon อยู่ที่เล่มละ 25 บาท ส่วนปัจจุบัน ราคาพุ่งไปถึงเล่มละ 70 บาทแล้วหรือการ์ตูนบางเรื่องราคาถึงเล่มละ 95 บาท

ประเภทการ์ตูนญี่ปุ่น

การ์ตูนญี่ปุ่นมีการพัฒนาตลอดมา ทำให้มีประเภทของการ์ตูนญี่ปุ่นหลากหลาย (คำว่าประเภทของการ์ตูนในญี่ปุ่นจะใช้คำว่า Janruジャンル= genre) แต่จากรายงานของกระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่น (Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism, Japan) ปี ค.ศ. 2006 เราสามารถสรุปลักษณะพิเศษของการ์ตูนญี่ปุ่นได้ 4 ประการ [1]

1. ความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งเป็นพันธมิตรกันของสี่กลุ่มคน คือ นักเขียนการ์ตูน (Mangaka 漫画家) สำนักพิมพ์ (Shuppansha 出版社) ผู้ผลิตอานิเมะ และ สถานีโทรทัศน์

2. ยุคแรกของการ์ตูนในญี่ปุ่นมีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก และได้ขยายมาเป็นกลุ่มผู้ใหญ่ด้วย แบ่งออกเป็นหลายประเภทย่อย เช่น การ์ตูนเด็กผู้ชาย การ์ตูนผู้เด็กหญิง เป็นต้น

3. รายได้จากการ์ตูนมาจากการผลิตสื่อหลายรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนต์ รวมทั้งลิขสิทธิ์ตัวการ์ตูนด้วย

4. การถือกำเนิดของ Otaku ก่อให้เกิดการพัฒนาเป็นวัฒนธรรมใหม่ๆ เช่น การแต่งตัว Cosplay และการที่ Otaku ใช้เงินเพื่อสะสมสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน เช่น เพลงประกอบ ตุ๊กตา ทำให้กระตุ้นตลาดสินค้าที่เกี่ยวข้องนี้

คุณซาโตรุ อิเคกามิ [2] ได้สรุปลักษณะของการ์ตูนญี่ปุ่นช่วงต่างๆ ไว้ เช่น ปี ค.ศ.1940-1959 การ์ตูนญี่ปุ่นออกแบบมาสำหรับเด็กประถม และการ์ตูนในยุคนั้น ยังไม่ได้ยอมรับในฐานะวัฒนธรรมของญี่ปุ่น ถูกมองว่าภัยต่อเด็กด้วยซ้ำ ต่อมาปี ค.ศ.1960-1969 เป็นยุคเฟื่องฟูของการ์ตูน ช่วงอายุของกลุ่มผู้อ่านเริ่มสูงขึ้น

เรามาดูประเภทของการ์ตูนซึ่งแบ่งจากเพศและช่วงอายุของผู้อ่านการ์ตูน สรุปไว้ในตารางด้านล่างนี้

ประเภทของการ์ตูน	เพศ และช่วงอายุ
1. Yonen Manga 幼年漫画	ไม่แบ่งเพศแต่ช่วงอายุของเด็กเล็กถึงประถมต้น บางครั้งเราเรียกว่า Jido Manga 児童漫画 การ์ตูนที่มีชื่อเสียง เช่น โดราเอมอน
2. Shonen Manga 少年漫画	สำหรับเด็กผู้ชาย ช่วงอายุคือเด็กประถมปลายถึงมัธยมปลาย การ์ตูนที่มีชื่อเสียง เช่น NARUTO, ONE PIECE
3. Shojo Manga 少女漫画	สำหรับเด็กผู้หญิง ช่วงอายุคือเด็กประถมปลายถึงมัธยมปลาย (ถึงแม้ว่าปัจจุบันผู้อ่านจะมีผู้ใหญ่ด้วยก็ตาม) การ์ตูนที่มีชื่อเสียง เช่น Hana Yori Dango, NaNa
4. Seinen Manga 青年漫画	สำหรับผู้ชาย ช่วงอายุคือ มากกว่า Shonen เป็นพวกที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ซึ่งมีความหลากหลายของหัวข้อ รวมทั้งการ์ตูนที่ให้ความรู้แก่คนทำงานในเรื่องเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม การ์ตูนที่มีชื่อเสียง เช่น Tokyo Ghoul
5. Josei Manga 女性漫画	สำหรับผู้หญิง ช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไป แต่กลุ่มเป้าหมายจริงๆ คือ ผู้หญิงอายุ 18 ปีถึง 40 ต้นๆ การ์ตูนจะเป็นเรื่องราวความรักของนักเรียน คนทำงาน เรื่องชีวิตประจำวันที่เราเรียกว่า girls comics การ์ตูนที่มีชื่อเสียง เช่น ฝากใจไปถึงเธอ (Kimi Ni Todoke)
6. Seijin muke Manga 成人向け漫画	การ์ตูนสำหรับคนที่บรรลุนิติภาวะ หรือ การ์ตูนลามก นั้นเอง (สำหรับประเทศญี่ปุ่นเมื่อก่อนจะบรรลุนิติภาวะเมื่อ 20 ปี แต่ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน ปี ค.ศ. 2021 จะบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุ 18 ปี)

การ์ตูนเด็กผู้ชาย (ที่ผู้ใหญ่อ่านก็ได้อรรถรส) ซึ่งนิตยสารที่โด่งดังมี 4 เล่ม ที่เรามักเรียกว่า Yondai Shonen Manga Zasshi 四大少年漫画雑誌 (เรียกสั้นๆ ว่า Yondai Shonenshi) มี Weekly Shonen Jump, Weekly Shonen Magazine, Weekly Shonen Sunday และ Weekly Shonen Champion ผมขอเล่าเพิ่มเติมเกี่ยวกับ Jump

Shonen Jump เป็นชื่อนิตยสารการ์ตูนรายสัปดาห์ของสำนักพิมพ์ Shueisha 集英社 ผู้สร้างประวัติศาสตร์แก่วงการ

รูปภาพการ์ตูนของผม : จากซ้ายไปขวา วันพีซ ภาคภาษาไทย เล่ม 97 ภาษาญี่ปุ่นเล่ม 4 โดราเอมอนภาคภาษาญี่ปุ่น โนบิตะท่องอาณาจักรโฮ่งเหมียว และ ทัลลูต ภาคภาษาไทย เล่ม 20

การ์ตูนญี่ปุ่น เช่น มีการ์ตูนที่ตีพิมพ์มากที่สุดโดยนักเขียนคนเดียว (ค.ศ. 2015) ซึ่งก็คือ ONE PIECE นั้นเอง เนื่องจาก Shonen Jump ออกหลัง Shonen Sunday และ Shonen Magazine อยู่หลายปี การหานักเขียนการ์ตูนมืออาชีพสมัยนั้นมาลงตอนๆ ในนิตยสารจึงทำได้ยาก Shonen Jump จึงใช้กลยุทธ์เปิดรับการ์ตูนจากนักเขียนการ์ตูนมือสมัครเล่น เปิดโอกาสในการสร้างนักเขียนการ์ตูนหน้าใหม่

นอกจากนั้น Jump ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้อ่านเป็นอย่างมาก โดยใช้ผลสำรวจรายสัปดาห์จากผู้อ่านเป็นตัวกำหนดว่า นักเขียนการ์ตูนจะได้ลงต่อหรือไม่ ถือเป็นระบบที่ท้าทายมากสำหรับผู้เขียนการ์ตูน สำหรับการลงเรื่องเป็นตอนๆ (ในนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์) เช่น การ์ตูนรายสัปดาห์ รายเดือน รายปักษ์ ภาษาญี่ปุ่นใช้คำว่า Rensai連載 [3] ซึ่งมีการ์ตูนหลายเรื่องโดนตัดจบ (ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Uchikiri打ち切り) ขนาดเรื่อง Kimetsu no Yabai ก็เคยมีข่าวลือว่าช่วงแรกๆ อาจจะโดนตัดจบด้วยซ้ำ การเป็นนักเขียนการ์ตูนหน้าใหม่ของ Shonen Jump ดูเป็นเรื่องที่กดดันจริงๆ

ข้อมูลอ้างอิง

[1] กระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการท่องเที่ยว ประเทศญี่ปุ่น (2549). การสำรวจอานิเมะญี่ปุ่นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นผ่านการท่องเที่ยวนานาชาติ. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2564 จากhttps://www.mlit.go.jp/kokudokeikaku/souhatu/h18seika/01anime/01anime.html

[2] ซาโตรุ อิเคกามิ (2556).การวิจัยเชิงระบบเกี่ยวกับการศึกษาการ์ตูนในสังคมวิทยา;การทบทวนวรรณกรรมจากฐานข้อมูล. โอโยซะไกกักุ เค็งคีว.(55), 155-173.

[3] จุฬารัตน์ เตชะโชควิวัฒน์ และคณะ (2562). พจนานุกรม ญี่ปุ่น-ไทย(รวมคำศัพท์มากที่สุดกว่า 40000 คำ. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ